

Քաղաքացիական գործ թիվ՝ ԵԴ2/15110/02/23

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԻ ՎՃԱՐՈՒՄԸ (ՎՃԱՐՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ) ՀԵՏԱԶԳԵԼՈՒ
ՆՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՎԱՐԱՐԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՅՑԱԴԻՄՈՒՄԸ ՎԱՐՈՒՅԹ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ
ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի Հանրապետության Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընկերության
իրավասության քաղաքացիական դատարանը (այսուհետև՝ Դատարան)

Նախագահությամբ՝ դատավոր Ա. ՄՈՒՇԵՂՅԱՆԻ
2023 թվականի հուլիսի 21-ին

Ուսումնասիրելով «ԱՐԹԻՆ ԷՆԹՐՓՐԱՅՍ» ՍՊ ընկերության (այսուհետև՝
ԵՆԹՐՓՐԱՅՍ) ներկայացուցչի կողմից ներկայացված հայցադիմումը և դրան կից
աստաթղթերը

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի

1. Ընկերության ներկայացուցիչը 2023 թվականի հուլիսի 17-ին հայցադիմում է
ներկայացրել Դատարան ընդդեմ Պատասխանողի՝ խնդրելով ոչ իրավաչափ ճանաչել Երևանի
քաղաքապետարանի՝ 12.07.2023 թվականի ծանուցմամբ 12.10.2022 թվականին «ԱՐԹԻՆ
ԷՆԹՐՓՐԱՅՍ» ՍՊ ընկերության և Երևանի քաղաքապետարանի միջև կնքված
ծառայությունների մատուցման ԵԲ-ԲՄԾՁԲ-22/27 գնման պայմանագիրը միակողմանի լուծելու
գործողությունը: Երևանի քաղաքապետարանից հոգուտ «ԱՐԹԻՆ ԷՆԹՐՓՐԱՅՍ» ՍՊ
ընկերության բռնագանձել 52,999,000 ՀՀ դրամ, որից՝ 40,000,000 ՀՀ դրամը՝ որպես
«ԱՐԹԻՆ ԷՆԹՐՓՐԱՅՍ» ՍՊ ընկերության և Երևանի քաղաքապետարանի միջև կնքված
ծառայությունների մատուցման ԵԲ-ԲՄԾՁԲ-22/27 գնման պայմանագրով մատուցված
ծառայությունների դիմաց չվճարված գումար, իսկ 12,999,000 ՀՀ դրամը՝ որպես դրամական
միջոցների գրավի պայմանագրով գրավադրված դրամական միջոցներ:

Հայցադիմումը դատավոր Ա. Մուշեղյանին է մակագրվել 2023 թվականի հուլիսի 17-ին,
իսկ դատավորի աշխատակազմին է հանձնվել 2023 թվականի հուլիսի 18-ին:

2. ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 122-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ
կետի համաձայն՝ հայցադիմումին կցվում են օրենքով սահմանված կարգով և չափով պետական
տուրքը վճարած լինելը հավաստող փաստաթղթի բնօրինակը կամ համապատասխան
գանձապետական հաշվին փոխանցումը հավաստող համապատասխան ծածկագիրը՝

տրամադրված վճարահաշվարկային կազմակերպության կողմից, կամ օրենքով դեպքերում՝ պետական տուրքի վճարման արտոնություն տրամադրելու միջնորդությունը:

«Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (այս օրենք) 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի «ա» ենթակետի համաձայն՝ Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված դատարաններ տրվող հայցադիմումների, դիմումների, դատարանի դատական ալ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների համար պետական տուրքը գանձվում է դրույքաչափերով. դրամական պահանջով հայցագնի 3 տոկոսի չափով, բայց ոչ բազային տուրքի 6-ապատիկից և ոչ ավելի բազային 25 000-ապատիկից:

«Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (այսուհետ օրենք) 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի 9.5-րդ կետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով դատարաններ հայցադիմումների, դիմումների, դատարանի դատական ակտերի դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների համար պետական տուրքը գանձվում է հետևյալ դրույքաչափերով՝ գ) պայմանագրի միակողմանի լուծման հետ կապված վեճերով՝ բազային տուրքի 30-ապատիկի չափով: Դատարանը փաստում է, որ Դատարան է ներկայացվել դրամական դրամական պահանջներով հայցադիմում, որի համար «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի վերջին նշված հոդվածի համաձայն՝ որպես պետական տուրք պետք է վճարվեր 1,619,9 (30,000+1,589,970=1,619,970) ՀՀ դրամ, սակայն Հայցվորը Դատարանին պետական տուրք վճարումը հավաստող անդորրագիր չի ներկայացրել:

Միևնույն ժամանակ Հայցադիմումով հայցվորը ներկայացրել է միջնորդություն պետական տուրքի վճարումը հետաձգելու վերաբերյալ: Միջնորդության հեղինակը խնդրել է պետական տուրքի հարցին անդրադառնալ վճռով՝ այն պատճառաբանությամբ, որ հայցվոր կազմակերպության անվամբ բացված բանկային հաշիվներում առկա չեն համապատասխան դրամական միջոցներ օրենքով սահմանված պետական տուրքը վճարելու համար: Որպես ապացույց Դատարանին է ներկայացրել «Արարատբանկ» ԲԲ ընկերության կողմից 13.07.2023 թվականին տրված թիվ 83-289 տեղեկանքը, որի համաձայն՝ «ԱՐԹԻՆ ԷՆԹՐՓՐԱՅՍ» ՍՊ ընկերության հաշիվների մնացորդները 13 հուլիսի 2023 թվականի դրությամբ զրոյական են:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատական ծախսերը կազմված են պետական տուրքից և գործի քննության հետ կապված այլ ծախսերից:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 102-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ պետական տուրքի գանձման օբյեկտները, պետական տուրքի չափը և վճարման կարգը սահմանվում են «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով, մասնավորապես՝ նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ պետական տուրքի վճարումից ազատելու, պետական տուրքի վճարումը հետաձգելու, պետական տուրքը և դրա դրույքաչափը նվազեցնելու հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով:

ան տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 7-րդ հոդվածի «ա» մասին՝ Հայաստանի Հանրապետությունում պետական տուրքը գանձվում է լող հայցադիմումների, դիմումների (....) տալու համար:

Օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ պետական տուրքի դրույքաչափերը սահմանվում են ենթակա գույքի արժեքի կամ օրենքով սահմանված բազային տուրքի

շին տուրքի չափ է սահմանվում 1.000 դրամը:

Ոսկան տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (այսուհետ նաև՝ 1-ին հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի «ա» ենթակետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով մեծ տրվող հայցադիմումների, դիմումների, դատարանի դատական ակտերի դեմ և վճարել բողոքների համար պետական տուրքը գանձվում է հետևյալ չափերով. դրամական պահանջով հայցադիմումի 3 տոկոսի չափով, բայց ոչ պակաս 1 տուրքի 6-ապատիկից և ոչ ավելի բազային տուրքի ապատիկից:

«Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (այսուհետ նաև՝ 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի 9.5-րդ կետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով դատարաններ տրվող սղիմումների, դիմումների, դատարանի դատական ակտերի դեմ վերաքննիչ և վճարել քննի համար պետական տուրքը գանձվում է հետևյալ դրույքաչափերով՝ գնման մանագրի միակողմանի լուծման հետ կապված վեճերով՝ բազային տուրքի 30-ապտիկի չափով:

Վկայակոչված նորմերի համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ պետական տուրքի գումարը, որը վճարվում է դատարան ներկայացվող հայցադիմումների համար, ձեռնարկում է դատական ծախս և, ըստ այդմ, ներառվում է դատարանի կողմից գործին ասնակցող անձանց միջև բավարարված հայցապահանջների չափին համամասնորեն աշխվող դատական ծախսերի կազմի մեջ, ընդ որում, օրենսդիրը, ելնելով հայցապահանջների լույքային կամ ոչ գույքային բնույթից, տարբերակում է հայցադիմումը ներկայացնելու դեպքում գանձվող պետական տուրքի նաև երկու եղանակ՝ ոչ գույքային բնույթի հայցապահանջների համար և գույքային պահանջի գործերով /Դրամական և ոչ դրամական/:

«Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ պետական տուրք վճարողներն իրավունք ունեն դիմել համապատասխան պետական մարմիններ՝ պետական տուրքի վճարման արտոնություններ ստանալու համար:

«Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 21-րդ հոդվածի «դ» ենթակետի համաձայն՝ պետական տուրքի գծով կարող են սահմանվել հետևյալ արտոնությունները՝ (...) պետական տուրքի վճարման ժամկետի հետաձգում (...):

Նույն օրենքի 31-րդ հոդվածի «գ» ենթակետի համաձայն՝ առանձին վճարողների կամ վճարողների խմբերի համար պետական տուրքի գծով արտոնություններ կարող են սահմանել դատարանները՝ նույն օրենքի 9-րդ հոդվածում նշված առանձին գործերով՝ ելնելով կողմերի գույքային դրույքումից:

ՀՀ սահմանադրական դատարանը, 25.05.2010 թվականի թիվ Ս՝ԻԻ-00- շրջանակներում արձանագրելով, որ պետական տուրք վճարելու սահմանադրական պարտականության կատարումը սերտորեն առնչվում է անձի՝ դատարան դիմելու սահմանադրական իրավունքի իրացման հնարավորության հետ, ընդգծել է, որ դատարաններում պետական տուրք վճարելու պարտականությունը չի հետապնդում դատարան դիմելու սահմանադրական իրավունքից անձին զրկելու նպատակ: Ըստ ՀՀ սահմանադրական դատարանի՝ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին պարբերության «գ» կետը դատարանի մատչելիության իրավունքի իրացման հնարավորություն է երաշխավորում ոչ բավարար ֆինանսական միջոցներ ունեցող անձանց համար: Ընդ որում, համապատասխան արտոնությունները, ի թիվս այլնի, ներառում են նաև պետական տուրքից ընդհանրապես ազատելու հնարավորությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը, նախկինում կայացրած որոշմամբ անդրադառնալով պետական տուրքի գծով արտոնությունների կիրառման խնդրին, փաստել է, որ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին «գ» կետի համաձայն՝ առանձին վճարողների կամ վճարողների խմբերի համար պետական տուրքի գծով արտոնություններ կարող են սահմանել դատարանները կամ դատավորները՝ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածում նշված առանձին գործերով՝ ելնելով կողմերի գույքային դրությունից, և այդ արտոնությունները ներառում են նաև պետական տուրքից ընդհանրապես ազատելու հնարավորությունը, որն ուղղված է 2005 թվականի փոփոխություններով ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի 1-ին մասով և Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով երաշխավորված՝ յուրաքանչյուր անձի դատական պաշտպանության իրավունքի լիարժեք իրականացմանը: Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանը, անդրադառնալով դատական պաշտպանության իրավունքի սահմանափակման հարցին, նշել է, որ դատական պաշտպանության իրավունքը կարող է սահմանափակվել, սակայն կիրառվող սահմանափակումները չպետք է լինեն այն աստիճան, որ խաթարեն այդ իրավունքի բուն էությունը: Սահմանափակումն անհամատեղելի կլինի Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի հետ, եթե այն իրավաչափ նպատակ չի հետապնդի և եթե չլինի ողջամիտ հավասարակշռված կապ գործադրվող միջոցների և հետապնդվող նպատակի միջև (տե՛ս, թիվ ԵԿԴ/0536/02/13 քաղաքացիական գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 30.06.2014 թվականի որոշումը):

Մեկ այլ որոշմամբ ՀՀ վճռաբեկ դատարանն արձանագրել է նաև, որ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքը նախատեսում է դատարանում պետական տուրքի գծով արտոնությունների կիրառման երկու ընթացակարգ՝ օրենքի ուժով և դատարանի հայեցողությամբ: Այսպես, «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը սպառնիչ ամրագրել է այն հիմքերը, որոնց առկայության պարագայում դատական պաշտպանություն հայցող սուբյեկտն օրենքի ուժով ազատվում է պետական տուրքի վճարումից: Նման հիմքերից որևէ մեկի առկայությունը չի պահանջում շահագրգիռ անձի կողմից պետական տուրքի գծով արտոնություն կիրառելու վերաբերյալ միջնորդության հարուցում և դրա քննարկում ու լուծում դատարանի կողմից: Միաժամանակ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածը նման արտոնություն կիրառելու հնարավորություն ընձեռել է դատարաններին կամ դատավորներին այն դեպքերում, երբ թեև բացակայում են նույն օրենքի 22-րդ հոդվածով սահմանված հիմքերը, սակայն ելնելով կողմերի գույքային դրությունից՝ անհրաժեշտ է սահմանել նման արտոնություն՝ երաշխավորելու

ՀՀ վճարելի դատարանը նախկինում կայացրած որոշմամբ արձանագրել է, որ յուրաքանչյուր դեպքում պետական տուրքի գծով արտոնությունների կիրառումը պետք է հիմնվի դատարանի ներքին համոզման վրա (սուբյեկտիվ չափորոշիչ), որը, սակայն, ձևավորվում է ապացույցների օբյեկտիվ, լրիվ և բազմակողմանի հետազոտման վրա (օբյեկտիվ չափորոշիչ): Բացի այդ, ներքին համոզման հիման վրա ապացույցների գնահատումը, որպես ապացույցման գործընթացի բաղկացուցիչ մաս, չպետք է լինի կամայական, այլ պետք է ուղղված լինի քաղաքացիական դատավարության նպատակների իրականացմանը, որոնցից ամենահիմնականը՝ իրավունքի սուբյեկտների խախտված կամ վիճարկվող իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությունն է (Տե՛ս, թիվ ԵԿԴՕ536/02/13 գործով ՀՀ վճարելի դատարանի 30.06.2014թ. որոշումը):

Սույն գործով հայցադիմումի համաձայն Հայցվորի ներկայացուցիչը Դատարան է ներկայացրել Երևանի քաղաքապետարանի՝ 12.07.2023 թվականի ծանուցմամբ 12.10.2022 թվականին «ԱՐԹԻՆ ԷՆԹԵՐՓՐԱՅՍ» ՍՊ ընկերության և Երևանի քաղաքապետարանի միջև կնքված ծառայությունների մատուցման ԵՔ-ԲՄԾՁԲ-22/27 գնման պայմանագիրը միակողմանի լուծելու գործողությունը ոչ իրավաչափ ճանաչելու և 52,999,000 ՀՀ դրամ գումար բռնագանձելու պահանջներ, որին կից ներկայացվել է «Արարատբանկ» ԲԲ ընկերության կողմից 13.07.2023 թվականին տրված թիվ 83-289 տեղեկանքը, որի համաձայն՝ «ԱՐԹԻՆ ԷՆԹԵՐՓՐԱՅՍ» ՍՊ ընկերության հաշիվների մնացորդները 13 հուլիսի 2023 թվականի դրությամբ գրոյական են:

Քննարկվող դեպքում, Դատարանը հաստատված է համարում հայցվորի՝ Դատարան դիմելու պահի դրությամբ ոչ բավարար ֆինանսական միջոցներ ունենալու հանգամանքը և գտնում է, որ համաձայն «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 21-րդ և 31-րդ հոդվածների՝ օրենքով սահմանված չափով պետական տուրքի վճարման ժամկետը հետաձգելու վերաբերյալ վերջինիս միջնորդությունը պետք է բավարարել և 1,619,970 ՀՀ դրամի չափով չվճարված պետական տուրքի հարցին պետք է անդրադառնալ եզրափակիչ դատական ակտով:

3. ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 234.6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը հայցադիմումը վարույթ ընդունելու հարցը լուծում է այն ներկայացվելուց հետո՝ եռօրյա ժամկետում:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 234.5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գնումների հետ կապված վեճերը քննվում և լուծվում են հայցադիմումը վարույթ ընդունելուց հետո՝ երեսուն օրվա ընթացքում: Դատարանի պատճառաբանված որոշմամբ սույն մասով նախատեսված ժամկետը կարող է երկարաձգվել մեկ անգամ՝ մինչև տասն օրացույցային օրով:

Ներկայացված միջնորդությունը բավարարելու պայմաններում, ուսումնասիրելով հայցադիմումը և կից փաստաթղթերը՝ Դատարանը գտնում է, որ հայցադիմումը ընդդատյա է Հայաստանի Հանրապետության Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին և ներկայացվել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության

օրենսգրքի 121-122-րդ հոդվածներին և 27.2-րդ գլխով նախատեսված պահանջներին համապատասխան:

Դատարանը գտնում է, որ ներկայացված հայցադիմումը համապատասխանում է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի պահանջներին, առկա է են հայցադիմումի ընդունումը մերժելու կամ հայցադիմումը վերադարձնելու հիմքեր:

Ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ, 17-րդ, 125-րդ, 188-րդ, 199-200-րդ, 234.5-րդ, 234.6-րդ հոդվածներով՝ Դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «ԱՐԹԻՆ ԷՆԹՐՓՐԱՅՍ» ՍՊ ընկերության հայցադիմումն ընդդեմ Երևանի քաղաքապետարանի՝ Երևան քաղաքապետարանի 12.07.2023 թվականի ծանուցմամբ պայմանագիրը միակողմանի լուծելու գործողությունները ոչ իրավաչափ ճանաչելու, 12.10.2022 թվականի ԵՔ-ԲՄԾԶԲ-22/27 գնման պայմանագրով մատուցված ծառայությունների դիմաց չվճարված գումարը բռնագանձելու պահանջների մասին հայցադիմումն ընդունել վարույթ:

2. «ԱՐԹԻՆ ԷՆԹՐՓՐԱՅՍ» ՍՊ ընկերության ներկայացուցչի միջնորդությունը՝ պետական տուրքի վճարման ժամկետը հետաձգելու մասին, բավարարել, պետական տուրքի վճարման ժամկետը հետաձգել և այդ հարցին անդրադառնալ դատական ծախսերի բաշխման հարցը լուծելիս:

3. Գործի քննության արդյունքում կայացվող եզրափակիչ դատական ակտը հրապարակել 2023 թվականի օգոստոսի 30-ին դատական իշխանության պաշտոնական կայքի միջոցով:

Որոշումը սահմանված կարգով ուղարկել գործին մասնակցող անձանց:

Որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում կայացման պահից և ենթակա է բողոքարկման:

ԴԱՏԱՎՈՐ՝

Ա. ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ